

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3075

Šablona: III/2

Sada: VY_32_INOVACE_9IS

Pořadové číslo: 03

Ověření ve výuce

Třída: 7.A

Datum: 20.9.2013

Paryby - žraloci

Předmět: Přírodopis

Ročník: 7. ročník

Škola - adresa: ZŠ Mendelova , ul. Einsteinova č. 2871, Karviná

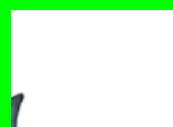
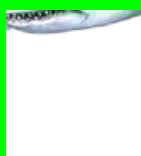
Jméno autora: Mgr. Jelena Rybníkárová

Klíčová slova: paryby, chrupavčitá kostra, žralok

Anotace: Prezentace vhodná jako podpora přímé výuky, slouží k procvičení základních vědomostí a dovedností daného tématu.

Poskládáním puzzle zjistíš téma dnešní hodiny

Obrázek č. 2

Přečti si text a načerpej informace...

„Krvelačná bestie“ nebo mizející druh?

Podle vnitřní kostry, tvořené tuhou, ale pružnou chrupavkou řadíme žraloky do třídy paryb.

Většina žraloků má větvenité tělo ve tvaru torpéda, které jim umožňuje snadné pronikání vodou. K dokonalému pohybu jim slouží i různé typy ploutví, které jsou pevné a neohebné, nicméně pro kormidlování (prsí a břišní), pohánění vpřed (ocasní) a stabilizaci při plavání (hřbetní) plně účinné.

Čelisti se pohybují nezávisle na sobě a jsou hustě posety ostrými zuby v několika řadách. Když se nějaký vylomí, je postupně nahrazen novým. Kůži žraloků pokrývají drobné šupiny, které vybíhají v tvrdé a ostré hroty.

Žraloci nemají plynový měchýř, ale velká olejovým tukem naplněná játra, která zvyšují vznášivost a omezují klesání. Pět párů žaberních štěrbin slouží k dýchání. Mají nepohyblivé skřele a proto jsou nuceni neustále se pohybovat.

Paryby mají velmi dokonalé smysly. Dokonalým čichem dokáží rozeznat i nepatrné množství krve ve vodě či pach nemocných nebo vyplašených ryb. Jsou schopni zaznamenat tóny i na několik kilometrů, které vydává např. poraněná ryba.

Naprostá většina druhů se živí dravě. Častou potravou druhů jako je např. žralok bílý, kladivoun, býčí, modravý bývají ryby, tuleni, lachtani, delfíni, mořské želvy, uhynulí živočichové, či jejich žraločí kolegové. Právě u těchto druhů bývají časté i útoky na člověka. Výjimku tvoří žralok obrovský, živící se filtrací planktonu.

Se žraloky se setkáváme v mořích téměř celého světa a je jen málo míst kam neproniknou. Nejhojnější jsou v teplých vodách mírného pásma a tropů. Obývají pobřežní pásma, otevřené oceány a dokonce vnikají i do tropických řek. Jejich velikost je různá, od 30cm do maximální délky 18m u žraloka obrovského.

K místům kde samice kladou vejce nebo rodí živá mláďata jsou zálivy, korálové útesy a zátoky. Poskytují klidné prostředí s bohatou potravou pro růst a vývin.

Během posledních desetiletí došlo k razantnímu úbytku žraločí populace. Na vině je jejich špatná reputace „krvelačných bestí“, mlsné jazyčky návštěvníků luxusních asijských restaurací, ale také nešetrné způsoby průmyslového rybolovu či ochranné sítě u pláží. Žraločí maso a ploutve se považují za delikatesu a jsou velmi ceněny. Polévka ze žraločích ploutví se stala symbolem bohatství a luxusu, na což ale každoročně doplatí asi 100 miliónů původních majitelů ploutví. Způsob lovu je přitom víc než děsivý. Chyceným zvířatům jsou často zaživa ploutve uřezány, krvácející těla jsou pak zpět hozena do moře, kde se zmračený predátor pomalu udusí. Jejich pomalý růst, malý počet potomků a decimující řádění rybářů řadí žraloky mezi nejvíce zranitelná zvířata v oceánech.

K dovolené v cizích krajích patří i objevování gastronomických novinek. Než si však poručíte polévku ze žraločích ploutví, zamyslete se, jestli ona miska rosolovité hmoty stojí za vyhubení jednoho z nejstarších druhů naší planety...

Nepravdivá tvrzení v tabulce oprav a kladná doložte informací z textu.

Obrázek č. 2

TVRZENÍ	ANO	NE	vysvětlení, důkaz, nákres...
Patří mezi paryby.	•	•	•
K aktivnímu pohybu jim slouží dokonalý tvar těla a různě utvářené ploutve.	•	•	•
Čelisti mají nepohyblivé, bezzubé.	•	•	•
Mají plynový měchýř, který je nadnáší a pohyblivé skřele.	•	•	•
Mají velmi dokonalé smysly.	•	•	•
Všichni se živí dravě. Na jídelníčku převládá jeden druh potravy.	•	•	•
Patří mezi přemnožené druhy.	•	•	•
Nejhojnější jsou ve studených zeměpisných šířkách.	•	•	•

Znáš odpověď?

Obrázek č. 3

1. Zdůvodni, proč řadíme žraloky mezi paryby.

2. Pojmenuj jednotlivé typy ploutví a jejich funkci pro pohyb žraloka.

3. Vyjmenuj druhy žraloků a uveď jejich potravní adaptaci.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Mezi malé žraloky patří:

MÁČKA SKVRNITÁ

Obrázek č. 4

OSTROUN OBECNÝ

Obrázek č. 5

Největší je:

ŽRALOK OBROVSKÝ

Obrázek č. 6

Žralok se zvláštním tvarem hlavy:

KLADIVOUN

Obrázek č. 7

Přiřaď k obrázku jeho správný název, který ale nejprve musíš vyluštít.

Obrázek č. 5

Obrázek č. 6

Obrázek č. 7

Obrázek č. 4

DIALKONUV

USONRTO

ČMÁAK

LRŽOKA

Seznam použité literatury a zdrojů

<u>Obrázky:</u>	
Obrázek č. 1	biology.phillipmartin.info [online]. [cit. 10.9.2013]. Dostupný na WWW: http://biology.phillipmartin.info/biology_biologist.html
Obrázek č. 2	www.zenskaruka.org [online]. [cit. 17.9.2013]. Dostupný na WWW: http://www.zenskaruka.cz/bmz_cache/6/6f73d5caec3cfbb4d8034afc7c234f46.image.320x320.jpg
Obrázek č. 3	www.wl.static.otolia.com [online]. [cit. 17.9.2013]. Dostupný na WWW: http://wl.static.fotolia.com/jpg/00/29/70/24/400_F_29702420_CymccqEQRacDxC4ZNMakISpYaMTxaDbd.jpg
Obrázek č. 4	www.media0.cz [online]. [cit. 17.9.2013]. Dostupný na WWW: http://media0.webgarden.cz/images/media0:51052bdd0c863.jpg/m%C3%A1%C4%8Dka%20skvrnit%C3%
Obrázek č. 5	www.aquatab.net [online]. [cit. 17.9.2013]. Dostupný na WWW: http://www.aquatab.net/_files/image/clanky/ostroun-obecny.gif
Obrázek č. 6	www.ezoo.cz [online]. [cit. 17.9.2013]. Dostupný na WWW: https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSz-B9lraTpVFat5vFUiI5Rph_H5paTCkmGFCuQBqE1ahoTF-mp
Obrázek č. 7	www.leccos.com [online]. [cit. 17.9.2013]. Dostupný na WWW: http://leccos.com/pics/pic/kladivoun.jpg
<u>Literatura:</u>	
ČABRADOVÁ, Věra; HASCH, František; SEJPKA, Jaroslav; VANĚČKOVÁ, Ivana. Přírodopis 7 učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 2005, ISBN 80-7238-424-4.	
Vytvořeno v programu Smart Notebook 10.	

Metodika:

strana č. 1, 2 - základní informace

strana č. 3 - evokace - naladění na téma, puzzle

strana č. 4 - teorie - odborný text, práce s textem

strana č. 5 - tabulka tvrzení

strana č. 6 - shrnutí, co všechno bychom si měli zapamatovat, otázky
k zamyšlení

strana č. 7 - obrazová příloha

strana č. 8 - pracovní list - přiřad' k obrázku jeho zašifrovaný název

strana č. 9 - seznam použité literatury a zdrojů

strana č. 10 - metodika